

Hovedhensigten med alle disse Bestræbelser fra selve Industriens Side og fra de Kredses Side — man kan maaske sige: de kapitalistiske Kredse —, som staaer Industrien nær, nemlig at man paa kunstig Vis vil udvikle et Industrisamfund. Et Industrisamfund er efter min Opfattelse et ulykkeligt Samfund. Det synes jeg i hvert Fald, man let kan faa et Indtryk af, hvis man f. Eks. kommer ned til Sachsen eller til Thüringen. Naar man ser, som det er Tilfældet i Thüringen, at de 9 Tiendedele af Befolkningen er beskæftiget ved Industri, saa tror jeg, det viser, at det i social Henseende er et ulykkeligt Samfund, og jeg tror derfor, det vil være uklogt, hvis man vil kræve Statens Medvirkning til at fremme en saadan Samfundsudvikling. Altsaa tror jeg, at den gamle Idé om Frihandelens afgørende Betydning fremdeles er rigtig. Men saa vil jeg ogsaa føje til, at hvis den Tanke er rigtig, og der paa det Grundlag skal samles noget sammen af det, som i Øjeblikket er spredt, saa maa man ogsaa fra den anden Side forstaa, at saa skal der skabes et Værn om Frihandelen.

Naar man nu fra socialdemokratisk og radikal Side taler om Samarbejde, uden at man nærmere kan forklare, hvori dette Samarbejde skal bestaa, tror jeg i hvert Fald, at vi fra vor Side skal være fuldstændig klare over, at det, man har til Hensigt med dette Samarbejde, er et Angreb paa det, den højttærede Landbrugsminister har kaldt de frie Kræfters frie Spil. Det er det, man vil til Livs, det er det, man vil vende Angrebet imod. Men det er nu alligevel rigtigt, at skal Samfundet gaa fremad, skal det udvikle sig, saa maa der i Fremtiden være Plads for de frie Kræfters frie Spil. Det er alligevel rigtigt, at under jævne Forhold — lad os tage Landbruget — er det nødvendigt, at de frie Kræfter kan have frit Spil, hvis Udviklingen skal gaa fremad. Og det er jo lige saa rigtigt og lige saa nødvendigt indenfor Haandværket og ogsaa indenfor den jævne Handelsstand. Derfor tror jeg, man skal være klar over, at den Idé, som man har kaldt for Frihandelsideen, har mange Tilhængere, ikke blot iblandt Bønderne, men ogsaa i Haandværkerstanden, i Handelsstanden og ogsaa indenfor Tjenestemændenes Stand. Og hvis man vil tale om, hvor Hovedlinien i dansk Politik skal gaa i Fremtiden, tror jeg, man gør klogt i at slutte sig til den Opfattelse, at hvor Frihandelens Fane vajer, der staaer i Fremtiden Hovedstyrken i dansk Politik.

Jeg skal ærligt indrømme, at Frihandelen kan misbruges. Naar det drejer sig

om store Virksomheder, som ligger i Hænderne paa store kapitalistiske Sæmmenslutninger, kan den misbruges, og jeg mener, at de, der er Tilhængere af Frihandelen, ogsaa maa forstaa, at hvis Frihandelen slaar over i sin Modsætning og i Stedet for at være Frihandel gør Handelen ufri ved at monopolisere enten Produktionen eller Omsætningen, da skal Frihandelens — ja, man kan godt sige: Frihandelens Frihed værnes. Det tror jeg ogsaa er en Opgave, som ligger til vor Tid, og jeg mener, at man burde gennemføre en Lovgivning paa det Omraade. Vi fra Venstres Side gav i 1919—20 vor Tilslutning til en Lovgivning paa det Omraade. Jeg mener, den er nødvendig, og at det vil være klogt, at den bliver gennemført, som Forholdene ligger, og hvis der ude i Befolkningen er stærke Kræfter imod en saadan Lovgivning, særlig indenfor de Kredse i vort Samfund, der samler sig om Storindustrien, Storimportørerne og Storhandelen, saa kunde jeg have Lyst til at sige til de Kredse, at selv om det er rigtigt, hvad Professor Birk sagde i 1919, at Lederne af disse Storvirksomheder er meget klogere end Statens Repræsentanter, skulde de alligevel forstaa, at netop som de økonomiske Forhold er i Øjeblikket, er der en Mulighed for, at de kan faa en forstaaende og nænsom Kontrol og Tilsyn, en Kontrol og et Tilsyn, som maaske bliver mere nænsomt, end hvis de skal vente en halv Snæs Aar, inden det kommer til Verden. At modsætte sig alt for stærkt en saadan Lovgivning og et saadant Værn i Øjeblikket kunde let vise sig i det lange Løb at være kortsynet Politik.

Men selv om man nu er ubetinget Tilhænger af denne Idé, saa skal man ogsaa forstaa, at man med en saadan Politik ikke har Lov til ensidigt at tænke paa sine egne Interesser. Hvis en Landmand aldrig ser ud over sit eget Markskel, saa bliver han en Mand, der staaer uforstaaende overfor den Verden, der ligger omkring ham, og saa bliver han ikke en Mand, der er klog paa sin egen Tid. Derfor ender det let med, at en saadan Mand for det første bliver enestaaende og for det andet kommer til at staa ene. Det kan ogsaa ske for et Erhverv, og et saadant Resultat er efter min Opfattelse i høj Grad uheldigt. Den Politik, der vil samle sig om Frihandelens Fane, skal heller ikke i den Henseende være kortsynet, den skal se udad til andre Klasser, til andre Interesser indenfor det Samfund, vi staaer i. Det vil med andre Ord sige, at det er ikke nok, at man holder Frihandelens Fane højt, men man skal samtidig føre en forstaaende